

Gäller för: Verksamhet Barncancercentrum

Giltig från: 2025-01-22

Innehållsansvar: Tilda Bornell, (tilbo1), Sjuksköterska

Giltig till: 2027-01-21

Granskad av: Anna Pihlström, (annpi5), Verksamhetsutvecklare

Godkänd av: Thorsteinn Gunnarsson, (thogu14), Verksamhetschef

Revideringar i denna version

Rutinen ersätter *Enteral nutrition på sjukhus* samt *Enteral nutrition i hemmet*.

Innehåll

Syfte	1
Arbetsbeskrivning	1
Enteral nutrition på sjukhus	3
Enteral nutrition i hemmet	4

Syfte

Att klargöra rutinerna gällande enteral nutrition för patienter tillhörande Barncancercentrum.

För rutiner kring nutrition vid isolering efter allogen stamcellstransplantation se PM: *SCT-Nutrition under och efter allogen SCT*.

Arbetsbeskrivning

Kontakt vid nutritionsproblem

Dietist skall alltid kontaktas vid nyinsjuknad patient. Även nutritionsteam bör kontaktas för diskussion kring nutritionsbesvär.

Enteral nutrition

Det finns två olika sätt att ge enteral näringstillförsel, antingen genom en sond eller genom en gastrostomi. För mer information gällande sond och gastrostomi se PM: *Sondsättning och sondmatning, Percutan endoskopisk gastrostomi FREKA PEG* samt *Percutan endoskopisk gastrostomi – MIC introducer*.

Administrering

Administrering av sondnäring sker antingen via sprutmatning eller via näringsdropp (fritt eller matpump). All introduktion av sondnäring sker utifrån ett individuellt upptrappningsschema och bygger på barnets tidigare näringsintag.

Måltidsmatning:

- Bör bestå av frukost, lunch, middag och minst två mellanmål.
- Måltidsmatningen bör inte ta längre tid än ca 45 min.

Bolusmatning:

- Barnet äter så mycket som möjligt vid måltiderna och därefter ges sondnäring upp till ordinerad mängd.
- Om barnet inte äter alls, ges sondnäring vid de tidpunkter då barnet normalt skulle ha ätit.
- Matningen sker under förhållandevis kort period.

- Blir ofta stor volym/matningstillfälle.

Intermittent matning:

- Varje matningstillfälle sker under 2-3 timmar med uppehåll emellan.
- Kan använda sig av antingen sprut- eller pumpmatning.

Kontinuerlig matning:

- Ett matdropp går sakta och kontinuerligt över en stor del av dygnet.
 1. Detta administrationsätt kan medföra mindre illamående.

Rutiner för val av sondnäring på Barncancercentrum:

Det finns standardsondvällingar (1kcal/ml) men även de som innehåller extra mycket energi (1,2-1,5 kcal/ml). Det vanliga är att använda standardsondnäring. Hos barn som tolererar standardsondvällingarna bra kan en kombination av olika testas för att kunna öka energimängderna eller ge utrymme för en minskning av volymerna.

Standardsondnärningar:

Ålder/vikt	Sondnäring
0-1 år	Modersmjölkersättning, ex. NAN, Baby Semp (beställs i Matilda)
1-6 år eller 8-20 kg	Nutrini Multi Fibre
>7 år	Isosource Standard Fibre

Energirika sondnärningar:

Ålder/vikt	Sondnäring
0-1 år	Infatrini
1-6 år eller 8-20 kg	Nutrini Energy Multi Fibre
>7 år	Isosource Energy Fibre

I de fall när barnet har stor slembildning, sköra slemhinnor i magtarmkanalen och problem med kräkningar kan sondvällingen behöva bytas till en mer nedbruten (hydrolyserad) sondvälling. Då rekommenderas användning av Infatrini Peptisorb, Nutrini Peptisorb eller Nutrison Advance Peptisorb. Skulle inte dessa fungera används t.ex. Neocate (LCP eller Junior). Dessa är baserade på fria aminosyror som skall underlätta upptaget i tarmen. Insättning av dessa näringsersättningar görs av dietist.

Dokumentation

- När en patient behöver hjälp p.g.a. viktminskning eller minskat näringsintag ska ansvarig sjuksköterska initiera och starta en nutritionsplan utifrån rekommendationer i detta PM.
- Vid insättning av sondnäring ska det dokumenteras i vårdplanen för nutrition vilken typ av sondnäring patienten ska ha, mängd sondnäring, eventuellt upptrappningsschema samt tider då sondnäring ska ges.

Saftning

Under perioden då slemhinnorna är sköra och såriga kan barnet ha problem med ökad slembildning, vilket kan resultera i kräkningar. "Saftning" via ventrikelsond eller gastrostomi kan då vara till hjälp för att lösgöra slemmet och göra det mindre segt.

- Vid saftning blandas 10 ml röd saft med 10 ml kallt vatten i en spruta. Värm till ljummen temperatur.
- Ge till barnet och avvakta 20-30 minuter. Därefter dras retentioner för att få upp så mycket slem som möjligt.

Om stora mängder retentioner dras upp vid varje saftning skall läkare meddelas p.g.a. risken för elektrolytrubbningar.

Munmotorik

Barn som under en längre tid får enteral nutrition utan att inta mat via munnen kan ha mycket svårt att övergå till att äta vanlig mat när sonden så småningom ska avvecklas. Om inga kontraindikationer föreligger är det därav viktigt att fortsätta erbjuda och uppmuntra barnet att äta eller smaka på mat, gärna i samban med sondmatning. Om ett barn av någon anledning inte får inta mat via munnen finns det en mängd hjälpmedel för att träna munmotorik. Kontakta dietist och/eller logoped för råd.

Enteral nutrition på sjukhus

Hållbarhet

Sondnäring

Sterila produkter:

Fabrikstillverkade lösningar i sin ursprungsförpackning. Hållbarhet 24 timmar i rumstemperatur vid kontinuerlig tillförsel. Hållbarhet 24 timmar i kylskåp vid bruten förpackning.

Icke sterila produkter:

Pulver som blandas med vatten eller steril produkt som hälls över i annan behållare. Hållbarhet 4 timmar efter beredning i rumstemp eller kylskåp.

Proviva

Hållbarhet 48 timmar i spruta eller medicinmugg. Datera med dagens datum och klockslag.

Saft

Hållbarhet 7 dygn i öppnad förpackning i kylskåp.

Blandning 10 ml röd saft och 10 ml vatten. Hållbarhet 48 timmar i kylskåp. Datera med dagens datum och klockslag.

Vatten

För att rensola slangar används färsktappat vatten som spolats minst 1 minut.

Behållare	Nappflaska och glasflaska får användas som flergångsbehållare men skall rengöras i diskmaskin mellan mattillfällena. Torkas upp och ner.
Sondmatningsaggregat	Sondmatningsaggregat är engångs. Aggregat som kopplas till steril förpackning kan hänga i 24 timmar vid kontinuerligt matdropp.
Sondsprutor	Sondsprutor är engångs.
Knappslangar	Byts varannan vecka. Spolas efter användning igenom med 3-10 ml vatten för att förhindra beläggningar på knappens backventil. Kopplas därefter loss och spolas igenom med vatten. Först kallt vatten, därefter varmt och sedan åter med kallt. Slangen förvaras i kylan i en patientbunden plastlåda som beställs gratis via Avanos. Har patienten ingen låda förvaras slangerna i en ren plastpåse som byts dagligen.

Kopplingar	Är engångs. (Sprita av alla kopplingar med klorhexidinsprit 5 mg/ml innan användning)

Hygien

Aseptisk teknik krävs för att förhindra bakteriekontamination av sondnäringen.

- Tvätta och sprita händerna för iordningställandet av sondnäringen.
- Sondnäring ska beredas och iordningställas i avdelningsköket.

Enteral nutrition i hemmet

Hållbarhet

Sondnäring

Sterila produkter:

Fabrikstillverkade lösningar i sin ursprungsförpackning. Hållbarhet 24 timmar i rumstemperatur vid kontinuerlig tillförsel. Hållbarhet 24 timmar i kylskåp vid bruten förpackning.

Icke sterila produkter:

Pulver som blandas med vatten eller steril produkt som hälls över i annan behållare. Hållbarhet 4 timmar efter beredning i rumstemp eller kylskåp.

Sondmatningsaggregat	Sondmatningsaggregat är engångsmaterial.
Sondsprutor	Sondsprutor är flergångs och kan diskas och användas igen så länge de ser fräscha ut och markeringarna syns. Detta gäller även de sprutor som används för läkemedel. Undantag är sprutor som används till cytostatika eller andra immunsupprimerande läkemedel som Prograf samt antibiotika. Dessa sprutor läggs i en plastpåse som försluts innan den läggs i soporna. Övriga sprutor kasseras som brännbart avfall.
Kopplingar	Diskas efter varje användning. Hållbarhet 1 dygn.

Hygien

God handhygien före iordningställandet av sondnäringen.

Beställning av hjälpmedel

Beställning av sprutor, aggregat och kopplingar görs av sjuksköterska på Barncancercentrum med förskrivningsrätt. När förskrivningen är gjord ringer föräldrarna själva till Sisjödepån eller skriver via 1177 och beställer det de behöver och gör upp om leveranstid.

För patienter tillhörande annan region kontaktas hemsjukhuset för förskrivning.

Inför hemgång, skicka med material för minst en veckas förbrukning.

Sondnäring förskrivs av dietist.

Ansvar

Gäller för all personal på Barncancercentrum. Ansvar för spridning och implementering har avdelningschef. Verksamhetschefen ansvarar för de rutiner och riktlinjer som verksamheten kräver finns tillgängliga och att verksamheten arbetar enligt SOSFS 2011:9

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Uppföljning, utvärdering och revision

Innehållsansvarig är ansvarig för revision. Medvetet avsteg från rutinen dokumenteras i Melior om rutinen är kopplad till patient. Övriga orsaker till avsteg från rutinen rapporteras i MedControlPRO.

Granskare/arbetsgrupp

Nutritiongruppen, Barncancercentrum

Elizabeth Habib Schepke, specialitläkare Barncancercentrum

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Barncancercentrum

Innehållsansvar: Tilda Bornell, (tilbo1), Sjuksköterska

Granskad av: Anna Pihlström, (annpi5), Verksamhetsutvecklare

Godkänd av: Thorsteinn Gunnarsson, (thogu14),
Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9774-1570060579-101

Version: 4.0

Giltig från: 2025-01-22

Giltig till: 2027-01-21